

A א"ד

Intro
Today we will learn בע"ה of בבא מציעא דף נ"ד
Some of the topics we will learn about include.

The questions of

1. חומשא מלגיו או חומשא מלבר

Is the חומש figured from within the קרן, in that we divide the principal amount by five, and for a קרן of 20 זוז, the חומש would be 4 זוז, for a total of 24, an additional 20%?

OR

The חומש is figured from outside the קרן, in that we divide the principal by four, and add on a fifth portion, and for a קרן of 20 זוז, the חומש would be 5 זוז, for a total of 25, an additional 25%?

2. חומש מעכב או אינו מעכב

Is the חומש essential for the actual פדיון, in that if the owner did not add a חומש, it prevents the פדיון from taking effect, or it does not?

B 3.

חומשו כמותו
Does the חומש have the same Halachos as the קרן or not?

The Machlokes רבי אליעזר and רבי יהושע regarding שני מעשר and הקדש

נתן את הקרן ולא נתן את החומש
If a person redeemed with only קרן but not חומש;
Is the פדיון valid and the fruits may be eaten or not?

The Halachah of חומשא דחומשא

The חומש is considered as the principal, in that one must add a second חומש for the original חומש.

A

The questions of

חומשא מלבר

We divide the principal amount by four

$$20 \div 4 = 5$$

קרן חומש

$$20 + 5 = 25$$

An Additional 25%

או

חומשא מלגיו

We divide the principal amount by five

$$20 \div 5 = 4$$

קרן חומש

$$20 + 4 = 24$$

An Additional 20%

חומש מעכב או אינו מעכב?

B

חומשו כמותו?

Regarding פקדל and מולר לני

נתן את הקרן ולא נתן את החומש

חומשא דחומשא

- C** Regarding גזל and תרומה one does pay דחומשא
- Regarding מעשר שני one does not pay דחומשא
- The question regarding הקדש; does one pay דחומשא or not?
- Regarding the חומש of הקדש
רבי יהושע בן לוי says
על הקדש ראשון מוסיף חומש
ועל הקדש שני אין מוסיף חומש
- One must add a חומש only if he redeems an item that has an original הקדש, but he does not add a חומש if he redeems an item that has a secondary הקדש that was transferred from another item.

C

Regarding גזל
one pays דחומשא

Regarding תרומה
one pays דחומשא

Regarding מעשר שני
does NOT pay דחומשא

The question regarding הקדש
does one pay דחומשא?

Regarding the חומש of הקדש
אמר רבי יהושע בן לוי

ועל הקדש שני
אין מוסיף חומש
He does not add a חומש
if he redeems an item
that has a secondary הקדש
that was transferred
from another item

על הקדש ראשון
מוסיף חומש
One must add a חומש
only if he redeems an item
that has an original הקדש,

1 So let's review ...

The Gemara proceeds with several questions regarding חומש, the additional fifth one must pay to redeem שני מעשר: איבעיא להו חומשא מלגיו או חומשא מלבר
 Is the חומש figured from within the קרן, in that we divide the principal amount by five, and for a קרן of 20 זוז, the חומש would be 4 זוז; for a total of 24, an additional 20%?

OR

The חומש is figured from outside the קרן, in that we divide the principal by four, and add on a fifth portion, and for a קרן of 20 זוז, the חומש would be 5 זוז for a total of 25, an additional 25%?

1

חומש

The additional fifth one must pay to redeem שני מעשר

איבעיא להו

חומשא מלבר

We divide the principal amount by four

$$20 \div 4 = 5$$

קרן חומש

$$20 + 5 = 25$$

An Additional 25%

או

חומשא מלגיו

We divide the principal amount by five

$$20 \div 5 = 4$$

קרן חומש

$$20 + 4 = 24$$

An Additional 20%

2 The Gemara concludes that this is actually a Machlokes in a Braisa:

The Pasuk states

ויסף חמישיתו עליו

ויסף חמישיתו עליו

שיהא הוא וחומשו חמשה

The Pasuk teaches that the קרן together with the חומש equal five parts; which is חומשא מלגיו

While רבי יונתן says

חמישיתו חומשו של קרן

The Pasuk teaches that the חומש is one fifth of the קרן; which is

חומשא מלגיו

=====

2

The Gemara concludes this is actually a Machlokes

בריתא:

ויסף חמישיתו עליו

רבי יונתן says

חמישיתו חומשו של קרן

The חומש is one fifth of the קרן

חומשא מלגיו

רבי יאשיה says

שיהא הוא וחומשו חמשה

הקרן together with the חומש equal five parts

חומשא מלבר

3 The Gemara proceeds with another question: איבעיא להו חומש מעכב או אינו מעכב
 Is the חומש essential for the פדיון, in that if the owner did not add a חומש, it prevents the פדיון from taking effect, or it does not?
 And the Gemara explains the question:
 The added חומש can be understood two ways;
 1.
 ד' בד' פריק ואכנפשיה מוסיף חומש 4 זוז worth of fruit is redeemed with 4 זוז, and the חומש is an independent obligation; and therefore perhaps חומש לא מעכב
 OR
 ארבעה בחמשה פריק 4 זוז worth of fruit is redeemed with 5 זוז, and the חומש is part of the פדיון; and therefore חומש מעכב

3

איבעיא להו

אינו מעכב   **או**   **חומש מעכב**

The added חומש can be understood two ways

ד' בד' פריק ואכנפשיה מוסיף חומש   OR   **ארבעה בחמשה פריק**

4 זוז worth of fruit is redeemed with 4 זוז, and the חומש is an independent obligation

4 זוז worth of fruit is redeemed with 5 זוז, and the חומש is part of the פדיון

4 מסכת דמאי brings proof from a Mishnah in דמאי אין לו חומש
 If one redeems דמאי שני של דמאי מעשר שני he is not required to pay an additional חומש; this implies however הא קרן יש לו
 He is required to pay קרן; and if he did not do so, he is forbidden to eat the fruits outside Yerushalayim.
 And the explanation is because קרן דמעכב בדאורייתא איתא בדרבנן
 The קרן initiated רבנן for דמאי, because קרן is essential for the פדיון of דאורייתא. However, חומש דלא מעכב בדאורייתא ליתא בדרבנן
 The רבנן did not initiate חומש for דמאי, because חומש is not essential for the פדיון of דאורייתא. Clearly, חומש לא מעכב

4

מסכת דמאי brings proof from a Mishnah in דמאי אין לו חומש

הדמאי אין לו חומש

If one redeems דמאי שני של דמאי מעשר שני he is not required to pay an additional חומש

This implies however

הא קרן יש לו

He is required to pay קרן
And the explanation is because

חומש דלא מעכב בדאורייתא ליתא בדרבנן   **קרן דמעכב בדאורייתא איתא בדרבנן**

The רבנן did not initiate חומש for דמאי, because it is not essential for the פדיון of מעשר שני דאורייתא

The רבנן initiated קרן for דמאי, because קרן is essential for the פדיון of מעשר שני דאורייתא

Clearly, חומש לא מעכב

5 The Gemara suggests that this question is actually a Machlokes in the following Braisa:
 נתן את הקרן ולא נתן את החומש
 If a person redeemed his שני מעשר with only קרן but did not add the חומש;
 רבי אליעזר אומר יאכל
 The fruit may nevertheless be eaten;
 רבי יהושע אומר לא יאכל
 The fruit may not be eaten.

The Gemara initially assumes that the Machlokes is as follows;
 רבי אליעזר אומר יאכל
 Because
 חומש לא מעכב

רבי יהושע אומר לא יאכל
 Because
 חומש מעכב

5 *The Gemara suggests that this question is actually a Machlokes*

כריתתא:

נתן את הקרן ולא נתן את החומש

רבי אליעזר אומר	רבי יהושע אומר
יאכל	לא יאכל
<i>Because</i>	<i>Because</i>
חומש לא מעכב	חומש מעכב

6 The Gemara says that this is not necessarily so. Perhaps all agree that
 חומש לא מעכב
 And מדאורייתא the fruit may be eaten.
 The Machlokes is merely
 בחיישין לפשיעותא
 Whether the רבנן initiated that the fruit may not be eaten out of concern that he won't end up giving the חומש;

רבי אליעזר holds
 לא חיישין לפשיעותא
 The fruit may be eaten, because the רבנן were not concerned that he won't give the חומש.
 רבי יהושע holds
 חיישין לפשיעותא
 The fruit may not be eaten, because the רבנן were concerned that he won't give the חומש.
 =====

6 *Perhaps all agree that*
חומש לא מעכב
and מדאורייתא the fruit may be eaten
The Machlokes is merely
בחיישין לפשיעותא
The fruit may not be eaten out of concern
that he won't end up giving the חומש;

<i>רבי אליעזר holds</i>	<i>רבי יהושע holds</i>
חיישין	לא חיישין
לפשיעותא	לפשיעותא

7 The Gemara cites the same Machlokes regarding
הקדש שחילל
One who redeemed הקדש
נתן את הקרן ולא נתן לו את החומש
רבי אליעזר אומר חילל
וחכמים אומרים לא חילל
However,
אמר רבי יוחנן
הכל מודים בשבת בהקדש שחילל
All agree regarding הקדש, that if this happened on
Shabbos, it is considered redeemed and he may eat it, for
the following reasons, since it is only מדרבנן:
חדא דכתיב וקראת לשבת עונג
Because it's a Mitzvah to enjoy the Shabbos;
ועוד הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק
And, הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק
לא חיישינן לפשיעותא, because the agents of הקדש will
demand the חומש;
=====

7 הקדש שחילל - One who redeemed
נתן את הקרן
ולא נתן לו את החומש
וחכמים אומרים לא חילל
רבי אליעזר אומר חילל
אמר רבי יוחנן
הכל מודים
בשבת בהקדש שחילל
All agree if this happened on Shabbos,
it is considered redeemed and he may eat it
For the following reasons
since it is only מדרבנן:
ועוד הואיל וגזברין תובעין אותו בשוק
לא חיישינן לפשיעותא
because the agents of הקדש will demand the חומש
חדא דכתיב וקראת לשבת עונג
Because it's a Mitzvah to enjoy the Shabbos

8 The Gemara proceeds with the question of חומשו כמותו
Does the חומש have the same Halachos as the קרן regarding the following?

1.
Regarding the חומש of הקדש
הקדש אינו מתחלל על הקרקע
If a person redeems his property from הקדש, he cannot pay the קרן with land, because the Pasuk states ונתן הכסף וקם לו
However,
חומשו מהו שיתחלל על הקרקע
Can he pay the additional חומש with land?

2.
Regarding the חומש of תרומה
תרומה אינה משתלמת אלא מן החולין
A ישראל who inadvertently ate תרומה must reimburse the Kohen with the קרן of fruit but not money, because the Pasuk states ונתן לכהן את הקודש
דבר הראוי להיות קודש
The fruit becomes Terumah.
However,
חומשה מהו שישתלם שלא מן החולין
Can he pay the additional חומש with money?

9 3.
Regarding the חומש of מעשר שני
מעשר אין מתחלל על האסימון
One cannot redeem מעשר שני with an un-minted coin, because the Pasuk states וצרת הכסף בידך
לרבות כל דבר שיש עליו צורה
However,
חומשו מהו שיתחלל על האסימון
Can he pay the חומש with an un-minted coin?

חומשו רבא explains, regarding all forms of חומשו כמותו
The חומש does have the unique Halachos of קרן, because the Pasuk mentions the word עליו
לרבות חומשו כמותו
=====

8 **חומשו כמותו?**
Does the חומש have the same Halachos as the קרן regarding the following:

2 **חומש of תרומה:**
תרומה אינה משתלמת אלא מן החולין
A תרומה who ate ישראל must reimburse the כהן with the קרן of fruit but not money
וְנָתַן לְכֹהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ דְּבַר הַרְאוּי לְהִיּוֹת קֹדֶשׁ

חומשה מהו שישתלם שלא מן החולין?
Can he pay the חומש with money?

1 **חומש of הקדש:**
הקדש אינו מתחלל על הקרקע
If a person redeems his property from הקדש, he cannot pay the קרן with land:
וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ

חומשו מהו שיתחלל על הקרקע?
Can he pay the חומש with land?

9 3 **חומש of מעשר שני:**
מעשר אין מתחלל על האסימון
One cannot redeem מעשר שני with an un-minted coin
וְצָרַת הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ לְרִבּוֹת כָּל דְּבַר שֵׁשׁ עָלָיו צוּרָה

חומשו מהו שיתחלל על האסימון?
Can he pay the חומש with an un-minted coin?

רבא explains
Regarding all forms of חומשו כמותו
The חומש does have the unique Halachos of קרן

עליו
לרבות חומשו כמותו

10 The Gemara proceeds with the Halachah of חומשא דחומשא
 In cases where the חומש is transformed into principal, in that one must add a second חומש for the original חומש, as follows;

1.
 Regarding גזל one does pay חומשא דחומשא;
 As the Mishnah in בבא קמא states;
 נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש
 הרי זה משלם חומש על חומש
 If the גזלן paid the principal and swore falsely that he already paid the חומש, the חומש is now the principal, and the גזלן must now pay the principal חומש plus one fifth of the principal חומש, because the Pasuk states
 וחמישיתיו יוסף עליו
 The word וחמישיתיו is pluralized to teach that one is required to pay multiple חומשין.

2.
 Regarding תרומה one does pay חומשא דחומשא as the Mishnah in תרומות states;
 האוכל תרומה בשוגג
 משלם קרן וחומש וכו' וחומשא דחומשא
 If a ישראל ate תרומה unintentionally he pays חומש which then becomes תרומה; and if he ate that חומש, he pays חומש for the חומש, because the Pasuk states
 ויסף חמישיתו עליו

3.
 Regarding מעשר שני one certainly does not pay חומשא דחומשא, because there is no source for it in the Torah.

10 **חומשא דחומשא**
 Where the חומש is transformed into principal, one must add a second חומש for the original חומש

As follows:

1

Regarding גזל
 one pays חומשא דחומשא

מלפני-בבא קמא:

נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש
 הרי זה משלם חומש על חומש

והביישיתיו יוסף עליו

The word וחמישיתיו is pluralized to teach one is required to pay multiple חומשין

2

Regarding תרומה
 one pays חומשא דחומשא

מלפני-תרומות:

האוכל תרומה בשוגג
 משלם קרן וחומש וכו'
 וחומשא דחומשא

ויסף חמישיתו עליו

3

Regarding מעשר שני
 חומשא דחומשא does NOT

Because there is no source for it in the Torah

11 However, the Gemara asks regarding הקדש;
If a person redeemed הקדש with חומש and then
redeemed the חומש with other moneys, does he pay חומשא
דחומשא or not?

Do we say

גבי תרומה כתיב ויסף

גבי קדש נמי הא כתיב ויסף

Just as regarding תרומה one pays דחומשא because in
the Pasuk the word ויסף alone implies multiple חומשין; so
too, regarding הקדש one also pays דחומשא because
the Pasuk states

ויסף חמישית כסף ערכך

And ויסף alone implies multiple חומשין.

OR

Only regarding תרומה does the word ויסף teaches דחומשא
because

אי שקלת ליה לוי"ו דויסף

ושדית ליה על חמישיתו

הוה ליה חמישיתו

The letter Vav of ויסף is combined with the word חמישיתו
and it becomes חמישיתיו, plural, which implies multiple
חומשין

However, regarding הקדש, the word ויסף does not teach
דחומשא because

אע"ג דכי שקלת ליה לוי"ו דויסף

ושדית ליה על חמישית

סוף סוף הוה ליה חמישיתו

Even if the letter Vav of ויסף was combined with חמישית
it would only become חמישיתו, singular, which does not
imply multiple חומשין.

The Gemara concludes that regarding הקדש one does pay
דחומשא because the Pasuk states

ויסף חמישית כסף ערכך

מקיש חומשו לכסף ערכו

There is a היקש, a comparison, of חומש to the קרן;

מה כסף ערכו מוסיף חומש

אף כסף חומשו נמי מוסיף חומש

Just as for the קרן one must add a חומש, so too for the חומש
one must add another חומש.

=====

11

The Gemara asks...

Regarding הקדש;

If a person redeemed הקדש with חומש and then
redeemed the חומש with other moneys,
does he pay חומשא דחומשא or not?

Only regarding תרומה
חומשא דחומשא ויסף
because

אי שקלת ליה לוי"ו דויסף
ושדית ליה על חמישיתו
הוה ליה חמישיתו

However, regarding הקדש,
the word ויסף does not
teach חומשא דחומשא because
אע"ג דכי שקלת ליה לוי"ו דויסף
ושדית ליה על חמישית
סוף סוף הוה ליה חמישיתו

OR

Do we say

גבי תרומה

כתיב ויסף

גבי קדש נמי

הא כתיב ויסף

ויסף חמישית

כסף ערכך

אי alone implies
multiple חומשין

The Gemara concludes

Regarding הקדש
one does pay חומשא דחומשא

Because the Pasuk states

ויסף חמישית כסף ערכך

מקיש חומשו לכסף ערכו

מה כסף ערכו מוסיף חומש

אף כסף חומשו נמי מוסיף חומש

12 Regarding the חומש of הקדש
 אמר רבי יהושע בן לוי
 על הקדש ראשון מוסיף חומש
 ועל הקדש שני אין מוסיף חומש
 One must add a חומש only if he redeems an item that has
 an original הקדש, but he does not add a חומש if he redeems
 an item that has a secondary הקדש that was transferred
 from another item, because the Pasuk states
 ואם המקדיש יגאל את ביתו
 ויסף חמישית כסף ערכך עליו

המקדיש ולא המתפיס
 Only one who places a new הקדש but not one who
 transfers an existing הקדש.

12 Regarding the חומש of הקדש

אמר רבי יהושע בן לוי

<p>ועל הקדש שני אין מוסיף חומש</p> <p><i>He does not add a חומש if he redeems an item that has a secondary הקדש that was transferred from another item</i></p>	<p>על הקדש ראשון מוסיף חומש</p> <p><i>One must add a חומש only if he redeems an item that has an original הקדש,</i></p>
---	--

Because the Pasuk states

ואם המקדיש יגאל את ביתו
ויסף חמישית כסף ערכך עליו

המקדיש ולא המתפיס

*Only one who places a new הקדש
but not one who transfers an existing הקדש.*

